

Ipraksis nyhetsbrev

Nr 2/21

Lederhylet

Sommeren 2021 står for døren. Oslo åpner opp igjen og biene arbeider slik flittige bier gjør – helt uberørt av koronatiltak. Lette og raske ut av kubene og søkklastet av pollen, som tunge bombefly på vei hjem. På honningtavlene kravler de som et myldrende teppe, til felles varme og glede. Blant de mange tiltak for å unngå smitte, hørte jeg en som så frem til å bli ferdig med «1-meteren», slik at vi i Norge kunne gå tilbake til den gode gamle «5-meteren».

OHIF har vært altfor mange meter unna vanlig aktivitet i Rosenkrantz gate 7. Nå ser vi frem til «Lyden av Laug» i Laugssalen, årskonferanse og medlemsmøte av god gammel oppskrift, med medlemmer fra alle fag. Vi har tro på høsten 2021 og håper vaksinebølgen klasker ned smittebølgene så det spruter.

Det er stortingsvalg til høsten og Støre (Ap) har i møte med OHIF styremedlem Åsmund Østvold og «Byggmesteren» lovet storrengjøring i norsk arbeidsliv, hvis han kommer til makten. Blant tiltakene var at rekrutteringen til yrkesfagene vil bli en toppsak.

Regjeringen jobber i disse dager med en fullføringsreform og OHIF har skrevet en artikkel sammen med Marianne Marthinsen på Stortinget som dessverre ikke passerte avisredaksjonenes kvasse seleksjon, men som er gjengitt her i nyhetsbrevet. Fullføringsreformen har noen viktige bivirkninger som kan ta effekten ut av virkningene.

Jeg ønsker alle medlemmer en riktig god sommer 2021, og vel møtt i Rosenkrantz gate 7 til høsten!

Eivind

Ny styreleder i OHIF

Bjørn-Gunnar Eliassen har tatt over styrelederjobben i OHIF etter Espen Lynghaug.

Eliassen har sittet i styret i to år, og er godt kjent med foreningsarbeidet. Han er utdannet møbelsnekker og tredreier, Oldermann for Oslo Snekkermesterlag og er daglig leder i Bwood.

Bwood er et møbelsnekkerverksted lokalisert på Høvik utenfor Oslo. Bedriften lager eksklusive møbel- og interiørløsninger for bedrifter og privatkunder og har mer enn 19 års erfaring innen fagfeltet.

Utenom daglig leder er det to lærlinger i bedriften.

Historien om et sjeldent flott håndverk – og håndverkeren som utfører den

Gyllenlær er hånd- eller formpreget lær belagt med bladmetall som gul eller aluminium – ofte malt for ytterlige dekor» ([Store norske leksikon](#))

Norges Gyllenlærslag er et av OHIFs største slag (sett bort ifra byggfagene) og har i dag 71 medlemmer. Vi har spurt **Turid Margrethe Alstad Hop** (bildet over) om hvordan hun kom inn i faget, hva som fasinerte henne med håndverket - og hvilke arbeider som har vært mest spennende og krevende:

Jeg ble født i Trondheim i 1951 og er døpt i Nidarosdomen. Domkirken i Trondheim fikk gyllenlærstoler av gyllenlærmaker Fredrikke Schmedling i 1930. Fredrikke drev også malerskole i Trondheim. All den tid gyllenlærteknikken bare skulle videreføres av nærmeste familie, var det kun Fredrikkes søster som fikk lære denne teknikken. - Gyllenlærstolene i Nidarosdomen har alltid fasinert meg, og jeg har derfor spekulert på hvordan disse skinntrakkene ble laget. Heldigvis er det noen få som har klart å lære seg teknikken og som har hatt kurs. Derfor har vi i dag Norges Gyllenlærslag (stiftet i 1992) som er med på å holde interessen og håndverket i hevd.

Det var maurene som først brakte dette kunsthåndverket til Europa. I Europa ble gyllenlærhåndverket praktisert i beskyttede slag som vaktet vel om sine håndverks-hemmeligheter. Slagenes hemmelighold og eksklusivitet er det nå blitt slutt på.

Tilfeldigheter gjorde at jeg ble bosatt i Fredrikstad, og like tilfeldig kom jeg over kurs i gyllenlær. Høsten 2000 startet jeg på kurs hos gyllenlærmaker Else May Ulfeng. Etter å ha lært teknikken hos henne fortsatte jeg hos Bjørg Milde i Oslo for å finpusse pregeteknikken.

Nøyaktighet er veldig viktig. Deretter gikk jeg hos Bjørg Piene i Oslo, for å lære mer om gammel maleteknikk og også restaurering. Siden har jeg utviklet min egen måte å sette preg på min preging og maling.

I Trondheim gikk jeg på Ringve Gymnas som den gang hadde en egen kunstlinje. Det var engelsklinje, men med kunst og kunsthistorie som tillegg. Gyllenlærteknikken gjør at jeg får brukt all min kunnskap om tegning, forming og maling. Hvert skinn gir meg en ny utfordring og hver gang er det spennende og se resultatet. Jeg liker å designe mønstre selv, men kopierer også mønstre fra 16- og 1700-tallet, på f.eks. stoltrekk.

De mest krevende arbeidene jeg har gjort er vel en spisestue på 12 stoler, hvor det gamle mønsteret ble gjenskapt og laget på form hos Loutson i Frankrike. De presset 24 skinn som jeg ferdigstilte. - Så har jeg laget 4 stoler til Fredrikstad Domkirke, og 2 stoler til Hvaler kirke. Jeg er nå i ferd med å lage enda 2 stoler til Hvaler kirke. Har designet både stolene og mønstrene, og har derfor brukt elementer og symboler fra kirkenes interiør. Ellers liker jeg å designe smykker, bokmerker, skrinlokk og å dekorere både sko og vesker. (Artikkelen fortsetter)

Svært få kjenner til historien og teknikken om gyllenlær-håndverket som er mange tusen år gammelt.

Ved utgravningene av Tutankhamons grav, fant man sandaler og en stol i skinn, som var belagt med gull og malt med farger.

Historien som hittil er kjent, er at teknikken stammer fra Libya. I byen Gedames laget man guadamechis = skinn fra gedames, som var belagt med metall, punslet med mønsterjern (punslejern) og malt. - Maurerne tok med seg teknikken da de invaderte Spania på 800-tallet. Cordoba ble hovedsetet for gyllenlærproduksjon, og derfra spredde det seg utover i Europa.

I dag produseres det fortsatt gyllenlær i Cordoba, og der skapte de også noe de kaller cordoban. Det er vegetabilsk garvet skinn som ble preget i relieff og hvor man maler rett på skinnet. Altså uten metall.

Guadamechis ble tidligere laget av alungarvet skinn. Det var veldig mykt og kunne derfor bare dekoreres med punsler. Ved bruk av vegetabilsk garvet skinn var det mulig å prege i relieff.

Tidligere benyttet man sølv, som ble fernisert med en farge for at det skulle få gullglans. I dag bruker vi gjerne aluminium for å slippe at sølvet korroderer og blir svart. Jeg benytter mest 18 karat bladgull.

Det er lite gammelt gyllenlær i Norge. Norge var et fattig land, og gyllenlær var kostbart. Danmark har mye gyllenlær, de fikk det gjerne fra Tyskland, som også produserte gyllenlær - og Sverige hadde sin adel som hadde penger nok til å skaffe seg dette unike materialet som blir betraktet som verdens vakreste kunsthåndverk.

Dessverre er det få som lar seg friste til å lære dette håndverket. Man kan ikke leve av å lage gyllenlær. Det må være at man kombinerer det med annen type håndverk eller yrke.

Spennende og fasinerende er det i alle fall. Jeg har stor glede av å lage vakkert gyllenlær.

Det er ikke bare stoler som blir preget med gyllenlær. Ønsker du noe helt personlig og spesielt kan gyllenlær være vakkert på både vesker og sko.

Revisjon av forskrift for beboerparkering

I Bymiljøetaten har på oppdrag fra Byrådsavdeling for miljø og samferdsel utarbeidet et forslag til revidert forskrift for beboerparkeringsordningen i Oslo kommune.

Høringsforslaget innebærer følgende substansielle endringer i dagens forskrift:

- a) Endring av formålet med beboerparkeringsordningen til å også omfatte reduksjon i bilbruk, i tillegg til å sikre best mulig tilgjengelighet til offentlige parkeringsplasser.
- b) Endring av forskriften for å kunne differensiere satsene på beboerparkering basert på geografi.
- c) Endring av forskriften som omhandler næringsdrivende.
- d) Mindre redaksjonelle endringer for å oppdatere forskriften til praksis og andre relevante lovverk.

Høringsfristen er satt til 25.06.2021 – Innspill kan sendes hilde@ohif.no

Revidert forskrift ligger på våre hjemmesider under [«Nyheter»](#).

25 nye næringsparkeringer blir dedikert til utslippsfrie kjøretøy

I omstillingen til et grønnere og mere bærekraftig næringsliv har OHIF bedt byrådet om å skynde seg langsomt. Dette for at bedriftene våre skal klare å omstille produksjon og arbeidsform uten å miste bedriftens bæreevne underveis. Vi vet at OHIFs medlemmer gjør sitt beste for å bytte ut bilpark, effektivisere transport og varelevering, omstille seg til miljøkrav og velge miljøvennlige produksjonsmetoder og varer – men, at de trenger politisk hjelp til å gjøre dette på en god og smidig måte.

OHIF ser at det i stor grad en politisk enighet i byrådet rundt klimavennlige tiltak, og vi informerer dermed våre medlemmer om dette:

Bymiljøetaten:

Klimabudsjettet for 2019 inneholder tiltak for klimavennlig vare- og nyttetransport i Oslo. Tiltak 9 «Tiltakspakke klimavennlig varetransport» innebærer blant annet å tilrettelegge for 100 parkeringsplasser dedikert for utslippsfrie vare- og nyttetransport innenfor Ring 2. Formålet er å sikre en fordel for håndverkere og annen næringstransport som velger et utslippsfritt kjøretøy.

Til nå er 58 plasser innenfor Ring 1 dedikert for utslippsfrie varekjøretøy. Omskifting av 25 nye plasser vil foregå i perioden fra slutten av mai – oktober. Ved etablering av næringsparkeringer innenfor Ring1 ble det varslet en overgangsperiode frem til Oslos mål er å bli en tilnærmet nullutslippsby i 2030. Et av satsningsområdene er å sikre full overgang til fornybare drivstoff, både for person- og varebiler. Vare- og nyttetransport utgjør en stor andel av trafikken i Oslo. Ett av tiltakene i bystyrets Klimastrategi for Oslo mot 2030 er å sørge for at håndverkere og annen næringstransport som velger utslippsfritt kjøretøy skal få en fordel i form av parkering.

Totalt er det 123 plasser for næring innenfor Ring 1 - 58 plasser er i dag dedikert for utslippsfrie varekjøretøy. I 2019 ble 33 plasser etablert for el-varebiler med lademulighet. I 2020 ble ytterligere 25 plasser dedikert utslippsfrie.

Kart over plassene finnes på Bymiljøetatens nettsider:

<https://bym.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=dfa2928d484c4b80a748a083d4efce00>

Lyden av en som prøver å ikke lage en lyd

Historiene som fortelles i Rosenkrantz gate 7 er mange, og sikkert ikke alle like sanne - men spennende er de! Som nyansatt i foreningen fikk jeg (Hilde Bergh) høre at det spøkte på kontoret. Bøker falt ut av hyllene, det hørtes fottrinn i de tomme gangene og uforklarlige lyder kunne høres på loftet på kveldstid. «Her blir det ikke mye overtid», tenkte jeg med en viss vantro og tittet nervøst rundt i de ærverdige lokalene.

Etter nesten seks år i foreningen må jeg innrømme, med en viss skuffelse, at de store paranormale hendelsene har uteblitt. Men jeg hilser for sikkerhets skyld på alle de portretterte administrerende direktørene som henger i Salongen – bare sånn for sikkerhets skyld. Det skader ikke å være på «godfot» med dem.

Det som skremmer meg mer, er den mørke delen av husets historie. Da 2. verdenskrig herjet i Europa og Rosenkrantz gate 7 var okkupert av tyskerne.

I Festsalen i 3. etasje ble det under krigen arrangert filmfremvisning for de tyske soldatene. Over den gamle scenen kan man se de utsmykkede luftkanalene – og bak der lå motstandsbevegelsen og lyttet etter noe av verdi. Det må ha vært en særdeles nervepirrende opplevelse å ligge der i støvet og håpe at ikke bevegelse, nys eller lyd skulle avsløre dem. De må enten selv ha vært lokalkjent eller kjent noen med god kunnskap for bygget, for å vite hvor de skulle gjemme seg - Og vi kan bare tenke oss til hvilken risiko de alle utsatte seg for. For et mot!

Det ble arrangert en rekke propagandautstillinger i Håndverkerens lokaler i 1. etasje. *Tysklands ungdom*, en utstilling om Hitlerjugend i februar i 1941, *Tyske soldaters fritidsarbeider* i mars 1941, utstilling av gjenstander stjålet fra Frimurerlosjen i mars 1942, *Bolsjevismen i praksis* i april 1942 og den store *Norge på Havet* i mai 1944 – Dette var en svært forseggjort utstilling laget for Kultur- og Folkeopplysningsdepartementet av Harald Damsleth.

Den siste store utstillingen fikk en svært kort levetid. Det var en frontkjemperutstilling kalt *Norge kaller*, som åpnet med en tale av Jonas Lie 5. mai 1945 – To dager senere, den 7. mai, kapitulerte Nazi-Tyskland.

Kilde: Oslo Byleksikon.

Plakaten under var fra nazistenes siste utstilling i Håndverkeren. Den er tegnet a Finn Wigforss. Formatet var 79x105 og ble trykket av Copia Litho med et opplag på 1000 stk.

Mellom 40 og 50 nordmenn virket som krigskorrespondenter på tysk side under den andre verdenskrig. Blant de var Finn Wigforss (1909-1973), som var 33 år da han meldte seg til tyske krigstjeneste i Den Norske Legion. Ved krigsutbruddet arbeidet han som reklametegner i Oslo, og han hadde levert tegninger til Fritt Folk og andre NS-aviser fra 1936. Etter et halvt år våpenøvelse sverget han ed til Hitler, og ble sendt til fronten ved Leningrad. Oppgaven var å lage krigsreportasjetegninger som en del av den tyske propagandakrigen. Tekst og tegninger skulle formidle trusselen fra bolsjevismen og «jødemakten», og den faren det representerte for Europa, og dermed for Norge. Krigstegnerne skulle påvirke nordmenn til å slutte rekkene bak Quisling og Hitler.

I mai 1943 returnerte Wigforss til Norge etter endt krigstjeneste og fortsatte å jobbe som reklametegner. Propagandakunsten hans ble ansett som straffbar da han ble dømt etter krigen. I november 1945 ble Wigforss framstilt for Nord-Hedmark herredsrett, tiltalt for landssvik. Han erklærte seg ikke skyldig etter tiltalen, men ble idømt fire års straffearbeid, og tap av borgerrettigheter i ti år.

Kilde: [Norges Hjemmefrontmuseum](#)

Nederst er vi like høye

Min første trøkk med utdanningsnobbet møtte jeg som 19 åring. I møte med Ex. Phil-studentvennene til min kjæreste ble min yrkesutdanning sett på som et lavmål. I stedet for å gå videre til universitet eller høyskole etter allmennfaglig videregående, valgte jeg å fortsette på en yrkesutdanning. Som siste kull før Reform-94 var dette en mulighet – Og en velsignelse for meg, som hadde fullført tre år med «bare» teori med et stort gjesp. Det var ikke vanskelig, bare så innmari kjedelig. Jeg ble latterliggjort på fester, testet i litteratur og oversett i sosiale sammenhenger. Jeg har ikke tall på hvor mange rygger jeg har stirret inn i ved bordsetninger gjennom livet, etter å ha fortalt hva jeg studerte eller jobbet med. Min opplevelse er ikke enestående. Min tålmodighet med Ex. Phil studentene ble avsluttet med denne kommentaren til min kjæreste: «Hva skal du med den dama? Hva snakker dere egentlig om?» Hvilke han responderte med sarkasme «Vi prater ikke så mye, men hun er jævlig god med hendene».

Dette er snart 30 år siden – Og vi tror fortsatt at det holder å snakke yrkesfagene opp.

Ulikhetene begynner i barnehagen, forsterkes i ungdomskolen – og eksploderer i videregående. Her skiller «fjell og hav» de ulike videregående skolene i Oslo. Fritt skolevalg gjør at elever med gode karakterer får velge det de ønsker, de andre får velge det som er igjen – og de med aller svakeste karakterer blir «dyttet inn» i et hull som ikke er fylt. Rett til videregående opplæring gir rett til skoleplass, uavhengig av om du har mulighet til å gjennomføre, har motivasjon til å prøve eller har lyst.

«Du vet når en tulipan henger med huet, og så trækker man den inn blant de andre for at den skal stå oppreist. Et sånt samfunn vil jeg ha» -Ingrid Ovedie Volden.

Ikke bare vil vi ha et samfunn som er slik – vi trenger skoleklasser som er slik. Dersom flesteparten av tulipanene henger med hue, og det bare står noen få sterke helt ytterst – så detter disse også. Vi kan ikke ha en skolepolitikk som forsterker ulikhetene.

Den amerikanske statsviteren Robert Putnam har tidligere uttalt: «Når folk ikke lenger treffer andre som ikke er som dem selv, bryr de seg også mindre om hvordan det går med dem». Dette gjelder barn, ungdom og voksne. Akademikere trenger å henge med fagarbeidere, barn og unge fra minoriteten trenger å henge med majoriteten, «rike» barn trenger å henge med «fattige», by trenger å henge med land, Norge trenger å henge med resten av verden - politikere trenger å henge med «folket».

Større forskjeller er ødeleggende for fellesskapet og tillitten i samfunnet.

Samfunnsgeograf Karl-Fredrik Tangen har tidligere uttalt at det er ungdommens behov for å følge trender som fører til arbeidsledighet, og oppfordret regjeringen til å skape verdighet for alle yrker – «Når dere sier at alle skal kunne ta utdanning, så sender dere et budskap om at enkelte ikke er så verdifulle».

Vi kan ikke ha politikere som oppfører seg som jenter på 10 år. «Joda, du skal få være med oss. Bare du har trøkt deg gjennom videregående, høyskole eller universitet, fått deg en jobb med en respektabel lønn som gir mulighet til hytte på fjellet, oppfølging av fritidsaktiviteter til barna, har god helse og kan ta vare på deg selv – Da kan du få bli med!».

Politikerne som løser denne knuten, vil ikke bare bli husket for fremtiden, men takket - av alle «tulipanene» som på egenhånd kan holde hodet oppreist - uavhengig av hvor eller hvem de står sammen med.

Av: Hilde Bergh – Gullsmedmester og kommunikasjonssjef for Oslo Håndverks- og Industriforening

Verdt å søke på

Lærlingefondet for håndverk og industri:

Lærlingefondet for håndverk og industri kan hjelpe med å gjøre læretiden bedre!

Alle lærlinger er velkommen til å søke, men lærlinger i svennefag tilknyttet Oslo Håndverks- og Industriforening - og i tradisjonelle håndverksfag i Oslo og omegn prioriteres.

Fondet har som formål å gi individuelle tilskudd til lærlinger. Støtte kan også gis til andre tiltak som bidrar til å stimulere utdanning og opplæring – og til å heve det faglige nivået.

Ta en titt på [hjemmesiden](#).

Thoresenfondet:

Fondet skal i første rekke gi støtte i form av pengegaver til verdige trengende håndverksborgere av Oslo samt deres etterlatte, det være seg gjenlevende ektefelle og/eller barn.

Ta en titt på [søknadsskjema](#).

Søknadsfrister er 30. september!

Sparebankstiftelsen:

Sparebankstiftelsen DNB, har en prioritering innen tradisjonshåndverk og håndverksløftet. Har dere et prosjekt som kan komme under ordningen er det verdt å søke om midler. Ta en titt på deres [hjemmeside](#).

Såkorntidler – Lettere å være laug

Det er mulig å søke om «såkorntidler» fra OHIF. Midlene skal gjøre det lettere for laug å drive laugsaktiviteter som kurs, utstillinger, markeringer i laug et m.m. Søknaden kan maximum tilsvare innbetalt årskontingent til OHIF - antall medlemmer laug et har i OHIF x 500 kr. - Og det fordrer at laug et selv skyter til en like stor sum som det søkes om. Dette slik at en aktivitet der søknad blir godkjent finansieres 50% av OHIF og 50% av laug et. Hensikten er å få til flere aktiviteter i laugene – tett på fagene og medlemmene – organisert av medlemmene. I praksis kan laug et ved dette såkorn-tiltaket få tilbake hele OHIF- årskontingenten til laugsaktivitet. Søknadene vil bli behandlet av representanter fra OHIF- styret.

OHIFs Podcast

Ikke glem å få med dere OHIFs Podcastserie «Utsikt med innsikt». Podcastene blir lagt ut både på [Facebook](#)-og [hjemmesidene](#) våre.

I "Utsikt med innsikt" inviterer vi til en uhøytidelig prat i frie omgivelser. Gjesten velger selv et sted med utsikt, og vi tar med kaffe på jakt etter innsikt. En lett blanding av alvor og lek, fagstoff og pek - Men mest av alt handler det om faget.

PODCAST Nr. 5 - Pølseser og politikk med Espen Lynghaug

Vi takker av en flott styreleder med en podcast om "pølseser og politikk". Espen Lynghaug vil fortsette i styret noen år til, men vi setter veldig pris på den styrelederjobben han har gjort. En uredigert og uhøytidelig podcast om kjøttfaget, rekruttering, godt håndverk og fremtid.

Fullføringsreformen og Yrkesfag

Skrevet av Eivind Andersen adm.dir. i Oslo Håndverks- og Industriforening, Marianne Marthinsen (Ap) og Bjørn-Gunnar Eliassen styreleder i OHIF

Guri Melby (V) lanserer nå Fullføringsreformen i videregående skole. Målet er å få ned frafall og motvirke mangel på læreplasser - i seg selv prisverdig. Men er det lurt?

Et virkemiddel er å la elevene fullføre fagutdanning i skolen, men både partene i arbeidslivet - og vi er bekymret. Vi tror dette kan forringe fagutdannelsen og at gevinsten begrenser seg til bedre statistikk over fullføring i skoleløpet.

I tillegg til noen strukturutfordringer er mange av dem som ikke får læreplass allerede så faglig svake at bedriftene ikke ønsker dem som lærlinger. Om bedriftene ønsker denne gruppen mer om de har et papir i hånden, som sier at de har oppholdt seg 4 år i videregående skole, bør undersøkes før Fullføringsreformen rulles ut. Spør du mur-, mal-, og tømmer – vil de mest sannsynlig svare «nei».

Fagopplæringen må holde høy kvalitet. Kunder og arbeidsgivere må oppleve at en utdannet fagarbeider har høyere produktivitet, produserer med høyere kvalitet og jobber mere selvstendig – enn andre. Dersom kunder og arbeidsgivere ikke ser forskjell på faglærte og ufaglærte, er det ikke noe incentiv til å ta fagopplæring. Ganske enkelt fordi ingen vil betale for slike «faglærte».

Det skal mere til for å hindre frafall på yrkesfag i videregående skole enn å senke kompetansekrav, teori, eller la elevene fullføre løpet i skolen. Arbeidet for å hindre frafall må starte tidligere i livet. De som mangler eller har under 30 grunnskolepoeng når de begynner, har omtrent 40% sjans for å fullføre videregående skole. Tiltak for å få alle med krever langsiktighet, og det er politisk lettere å ty til kompensierende og kortsiktige tiltak i videregående skole. Vi er bekymret for at bivirkningen av Fullføringsreformen vil bli et devaluert fagbrev.

De store byene i Norge strever mest med rekruttering til yrkesfag. Fag som maler, murer og tømmer har svak rekruttering, mens fag som rør- og elektro har bedre rekruttering. Antallet lærlinger fra det ordinære skoleløpet med 2+2 modell er lav, og opplæringsbedriftene foretrekker voksenlærlinger. Ikke uten grunn. Alt for mange elever blir «puttet inn» på yrkesfaglige linjer med rett til videregående utdanning uten den grunnleggende kunnskapen som trengs for å komme seg gjennom. Vi må ikke glemme at yrkesfagelevne skal først ut i arbeidslivet hvor modenhet og faglig kompetanse er forventet.

(Artikkelen fortsetter)

Fritt skolevalg i Oslo innebærer at de som har best karakterer fra ungdomsskolen velger først, mens de elevene som har svakere resultater havner på/velger seg til det som blir igjen. Det er ikke urimelig at man får velge først når man har jobbet godt og fått gode karakterer i grunnskolen. Men det er urimelig å tro at rett til videregående utdanning og Fullføringsreformen skal løse utfordringene, særlig for gutter, som skyfler inn i videregående utdanning uten å ha bestått grunnskolen først. Det blir som å forsøke med «rettigheter» i hånda å bygge en konstruksjon på leire. Derfor ramler ca. 40 % av guttene (2018) ut fra yrkesfaglig utdanning. Utdanning har ingen snarveier. Det er stein på stein og grunnmur før bindingsverk. Bindingsverk på bar bakke raser, selv om man forsøker å stive av med «rettigheter» og «Fullføringsreform».

I et håndverksmarked med mange små aktører, homogene produkter/ tjenester, hvor det er lett å skaffe informasjon om pris og lave etableringsbarrierer, er det beinhardt å konkurrere. Marginene blir små, lønningene lave, statusen slår følge, rekrutteringen bremser opp og vi er der vi er i dag.

Rørlegger- og elektrikerfagene har barrierer rundt seg. De har sertifiseringsordninger og kunder som er redd for vann og brann. Forsikringselskapene strammer til hvis arbeid i disse fagene er utført av noen med lav kompetanse og høy risikovilje. Derfor har disse fagene fremdeles rimelig god lønn og rekruttering – Så lenge barrierene holder.

Grunnskole, videregående skole og arbeidsliv henger sammen. Et arbeidsliv som kan tilby anstendige betingelser trekker rekruttering og status med seg som et lokomotiv. En gammel murer nevnte det var fint da han var ung å ha hvit kalk på hendene når man tok trikken hjem etter arbeid. Da visste jentene at man var murer - og ikke blakk.

Grunnskolen må sette elevene i stand til å delta i videregående utdanning. Yrkesfag kan ikke være løsningen på alle problemer som ikke ble løst for «gutter i grunnskolen». Frafall i videregående opplæring er et stort problem, men yrkesfag og Fullføringsreform er ikke løsningen på det problemet. Yrkesfag er en utdanning i et yrke. Er man ikke skodd for videregående opplæring, så er man barbeint. Uansett om man velger studiespesialisering eller yrkesfag.

Rekrutteringen til enkelte yrkesfag kan løse seg om det lages kvalifikasjonskrav og etableringsbarrierer rundt håndverksfag, som beskytter fag på lik linje med rør- og elektro. Dette kan være i form av krav om Mesterbrev for å starte et firma i faget, og krav om svennebrev for utførelse i faget som næring. Dette bør testes ut i fag som mur, - mal, - og tømmer i de største byene i Norge. Ganske få ønsker å bli operert av en ufaglært hjertekirurg, eller få inn en ufaglært rørlegger som gjør om kjelleren til akvarium. Vi trenger den samme holdningen til kvalifikasjonskrav for fagarbeidere i alle fag, for å gjenskaffe et arbeidsmarked som har noe å tilby - Da vil rekrutteringen til fagene løse seg av seg selv.

Malin Lunde Andersen og Morten Klemp

OHIF besøker opplæringskontor

8. juni var OHIF på besøk hos [Opplæringskontoret for små håndverksfag](#). I en låvebygning på Bøler i Oslo ble vi tatt godt imot blant summende symaskiner og svenneprøver i arbeid. Malin og Morten har merket nedgang av lærlinger under pandemien, men gjør en «Stor Jobb for Små Fag».

Samme dag fikk vi møte Sven Erik og Mads på Kuben der de sammen med Beate Dahl, loser [kobber- og blikkenslagerelver](#) frem til læretid. Et stort faglig engasjement, en superflink faglærer (Mads), god søkning til faget, god lønn og alle ut i fast jobb - er en suksessoppskrift som sjelden slår feil. Tusen takk for oss!

Sven Erik Knutsen og Mads Lyngås

[Artikkelen ble først trykket i Dagsavisen 4. juni 2021](#)

Å bevare sin yrkesstolthet

Jeg elsker å se realityserien «Sommerhytta» på TV2. Det varmer et håndverks hjerte å se så mange ulike mennesker forsøke seg på snekring, maling, hagearbeid og interiør. Både fordi de opplever hvor vanskelig de håndverksmessige utfordringene er, men også fordi de opplever den gode tilfredsstillende følelsen av å mestre, og bli flinkere over kort tid.

Men mest av alt så liker jeg den pirkete snekkerdommeren Lars. Han som deltagerne frykter aller mest. Han som saumfarer hver eneste vinkel, spikerslag, sammenføyning og overflate. Han som lar hånda gli følsomt over gipsveggen, mens han smiler ømt og sier «her er det gjort et skikkelig stykke arbeid», samtidig som det glitrer i de vakre blå øynene.

«Åååhh!!!, han er så nøye!!». Frustrasjonen blant deltakerne vokser for hver gang snekker-Lars ikke er fornøyd, og øynene ikke glitrer fullt så mye. Og de streber. Streber etter hans anerkjennelse, aksept og skryt. Fordi deltagerne vet - at når de får den så er det fortjent.

Til tross for at dette skal være et folkelig program, så gjør snekker-Lars akkurat det han skal. Han bevarer sin yrkesstolthet!

I likhet med fenriken i realityserien «Kompani Lauritzen» på TV2, så beholder snekker-Lars respekten for sitt yrke. Realitydeltakerne i begge programmene skal kjenne på at fagkompetanse ikke kommer lett. De skal svette seg gjennom timer med blodslit, pirk og minimalt med ros, for å strekke seg mot noe som andre bruker årevis på å mestre. Nå fremstår snekker-Lars som en snill fetter i forhold til den særdeles militante fenriken, men begge setter kravene med kjærlighet. Kjærlighet til profesjonen de selv har opparbeidet seg gjennom mange år – og til deltagerne som de ønsker skal bli en bedre og mer kompetent utgave av seg selv. Både snekker-Lars og fenriken er vant til å bygge opp mennesker med faglige krav – og de vet at det virker.

(Artikkelen fortsetter)

Jeg tror alle innerst inne ønsker seg en snekker-Lars eller en fenrik i livet. Noen som ser dem i øya, setter høyere krav enn de selv tror at de kan mestre – og som gir dem ros når de faktisk fortjener det.

Omtrent 70 % av lærepllassene i tømrefaget i Oslo blir dekket av små og mellomstore bedrifter. Bedrifter hvor mester og svenn jobber tett på lærling i en klassisk mester-svenn-opplæring. Demonstrasjon, øving og korreksjon. Hvor tidspresset er stort, kravene er høye og marginene er små.

I 2020 var det 4400 ungdommer som sto uten lærepllass. Regjeringen vil med Fullføringsreformen løse denne utfordringen ved å innføre «rett til lærepllass» eller «et likeverdig tilbud». Kunnskapsministeren omtaler dette tilbudet som et toårig skoletilbud med praksisinnslag i arbeidslivet. Det sier seg selv at en fullføring av yrkesopplæringen i skolen ikke vil være «et likeverdig tilbud» til en lærepllass i en bedrift. Ikke et vondt ord om alle de flinke og kompetente lærerne i yrkesopplæringen i skolen, de burde fått medalje og mye mindre klasser – Men dersom det «kreves en hel landsby å oppdra et barn» – krever det både en «bedrift og en byggepllass» å utdanne en fagarbeider.

Både NHO og LO har deltatt i arbeidet med stortingsmeldingen, og har advart mot ordninger som utfordrer hovedmodellen med opplæring i bedrift – og som åpenbart vil svekke nivået på fag- og svennebrev.

Ikke alle passer til å være lærebedrift, ikke alle passer til å være lærling. Men en ting er sikkert – Det hjelper ikke å senke kravet til den faglige kompetansen som fører til et høythengende fag- eller svennebrev.

Ingen ønsker seg fagpersoner som ikke lar hånda gli over veggen for å sjekke kvaliteten på arbeidet, eller som tillater at våpen ligger uten tilsyn. Høy kompetanse og kvalitet finnes det ingen svarveier til.

«Et likeverdig tilbud» i skolen vil ikke nødvendigvis være en snarvei, men kanskje mer som en bred og god motorvei. Lettkjørt og uten de store humpene. Lettere for ungdommen, som ikke trenger å jage etter lærepllass. Lettere for samfunnet, som ikke trenger å føle ansvar for opprettholdelse av lærepllasser. Lettere for politikere å oppnå gode statistikker på fullføring. Men kanskje vanskeligere for de unge når skolen er over, og arbeidslivet treffer dem litt for fort og litt for hardt.

Personlig hadde jeg ønsket en opplæring av fenriken før jeg måtte stå til ansvar for obersten.

Den viktigste grunnen til at regjeringen trenger en fullføringsreform er målet om at ni av ti skal fullføre og bestå videregående opplæring i 2030.

Mulig flere elever vil bestå – Men vil de bestå i arbeidslivet?

La oss høre med snekker-Lars og fenriken!

Av: Hilde Bergh – Gullsmedmester og kommunikasjonssjef for Oslo Håndverks- og Industriforening

Takk for at du leser nyhetsbrevet vårt. Vi gleder oss til vi sees igjen!

God sommer! 😊